

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 97/2021-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. februára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho prerokoval ústavné sťažnosti obchodnej spoločnosti Intrum Slovakia s. r. o., Mýtina 48, Bratislava, IČO 35 831 154, zastúpenej advokátom JUDr. Jánom Šoltésom, Mýtina 48, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 19 CoCsp 8/2020 z 27. augusta 2020 a rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 15 CoCsp 15/2020 z 10. septembra 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavné sťažnosti o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. novembra 2020 doručená ústavná sťažnosť spoločnosti Intrum Slovakia s. r. o., Mýtina 48, Bratislava, IČO 35 831 154 (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 19 CoCsp 8/2020 z 27. augusta 2020 (ďalej aj „rozsudok krajského súdu I“). Ústavná sťažnosť je vedená pod sp. zn. Rvp 2613/2020.

2. Dňa 4. decembra 2020 bola ústavnému súdu doručená ďalšia ústavná sťažnosť sťažovateľky (vedená pod sp. zn. Rvp 2770/2020), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 15 CoCsp 15/2020 z 10. septembra 2020 (ďalej aj „rozsudok krajského súdu II“, spolu s rozsudkom krajského súdu I ďalej aj „napadnuté rozsudky krajského súdu“).

3. Ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 6/2021 z 21. januára 2021 spojil ústavné sťažnosti sťažovateľky na spoločné konanie podľa § 62 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v spojení s § 166 ods. 1 prvej vety zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) s tým, že ústavné sťažnosti sťažovateľky vedené pod sp. zn. Rvp 2613/2020 a sp. zn. Rvp 2770/2020 budú ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 2613/2020.

4. Z ústavnej sťažnosti doručenej ústavnému súdu 18. novembra 2020 vyplýva, že sťažovateľka bola žalovanou stranou v konaní vedenom Okresným súdom Prešov (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 29 Csp 133/2019, v ktorom si žalobca proti nej uplatnil nárok na primerané finančné zadosťučinenie v sume 334,49 € podľa § 5 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o ochrane spotrebiteľa“). Žalobca svoju žalobu odôvodnil tým, že v inom právoplatne skončenom súdnom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 14 Csp 327/2017 o zaplatenie 1 724,79 € s príslušenstvom, v ktorom mal procesné postavenie žalovaného a sťažovateľka procesné postavenie žalobkyne, súd žalobu zamietol v časti o zaplatenie

334,49 € z dôvodu bezúročnosti úveru, ktorý žalovanému ako spotrebiteľovi poskytol právny predchodca žalobkyne (sťažovateľky), a to podľa § 11 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov [neuvedenie predpokladov použitých pre výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov (RPMN) v úverovej zmluve]. Okresný súd tiež rozhodol, že dohoda o zmluvnom úroku 32 % p. a. je neplatná podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Žalobca tvrdil, že v konaní vedenom okresným súdom sp. zn. 14 Csp 327/2017 si úspešne uplatnil (v rámci svojej procesnej obrany, namietal neplatnosť dojednaného zmluvného úroku) porušenie svojho práva na súde, čím bola splnená hypotéza § 5 ods. 3 zákona o ochrane spotrebiteľa, a požaduje finančné zadosťučinenie v sume 334,49 € zodpovedajúce sume, o ktorú sa sťažovateľka na jeho úkor chcela bezdôvodne obohatiť.

5. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 29 Csp 133/2019 z 27. novembra 2019 žalobe čiastočne vyhovel a priznal žalobcovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 100 €, vo zvyšku žalobu zamietol a žalobcovi priznal voči sťažovateľke náhradu trov konania v celom rozsahu. Proti obidvom výrokom podala sťažovateľka odvolanie. Krajský súd napadnutým rozsudkom I potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. Krajský súd rozsudok odôvodnil tak, že sa plne stotožňuje s odôvodnením napadnutého prvoinštančného rozhodnutia, uviedol, že žalobca si svoj nárok na primerané finančné zadosťučinenie uplatnil v súvislosti s konaním okresného súdu vo veci sp. zn. 14 Csp 327/2017, v ktorom bol úspešný, čo sa týka rozsahu 334,49 €, ktoré si sťažovateľka uplatnila voči nemu ako nedôvodný nárok z úverovej zmluvy, ktorá neobsahovala zákonom požadované údaje a v časti zmluvného úroku bola vyhodnotená ako neplatná podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Na základe takejto zmluvy sa sťažovateľka domáhala okrem iného aj sumy 334,49 €, ktorá by predstavovala bezdôvodné obohatenie.

6. Krajský súd uviedol, že čo sa týka úspešného uplatnenia porušenia práva alebo povinnosti ako predpokladu pre priznanie práva na primerané finančné zadosťučinenie, naplnený je nielen vtedy, ak si spotrebiteľ uplatní porušenie práva alebo povinnosti žalobou proti dodávateľovi, ale aj vtedy, ak to urobí v rámci svojej obrany proti dodávateľom uplatnenému nároku. K výroku rozsudku o trovách konania odvolací súd uviedol, že správne bola žalobcovi priznaná ich náhrada v rozsahu 100 %. Keďže výška

priznanej sumy vyplývala z úvahy súdu, bolo namieste žalobcovi aj s poukazom na čl. 3 CSP priznať nárok na 100 % náhradu trov konania, a to z prisúdenej sumy tak, ako to správne odôvodnil súd prvej inštancie.

7. Sťažovateľka namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa ústavy, ako aj porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa dohovoru rozsudkom krajského súdu odôvodňuje najmä tým, že nerešpektovaním rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) a v rozpore so znením a s účelom § 3 ods. 5 poslednej vety zákona o ochrane spotrebiteľa bol žalobcovi (spotrebiteľovi) napriek tomu, že tento si podľa názoru sťažovateľky žiadny konkrétny nárok z porušenia práv a povinností určených na ochranu spotrebiteľa úspešne neuplatnil, priznaný proti sťažovateľke nárok na primerané finančné zadost'učinenie.

8. Za prejav svojvôle krajského súdu považuje sťažovateľka posúdenie jej vecnej pasívnej legitimácie, keďže zmluvu so žalobcom uzatvoril jej právny predchodca, teda je vylúčené, aby za zodpovednú z porušenia práva bola označená sťažovateľka.

9. Sťažovateľka považuje výrok napadnutého rozsudku krajského súdu I o náhrade trov konania za rozporný s § 255 CSP, pretože žalobca vymedzil predmet sporu, keď si uplatnil nárok na primerané finančné zadost'učinenie v sume 344,49 € a neponechal na úvahu súdu určenie primeraného finančného zadost'učinenia. Úspešný však bol len v sume 100 € a nevznikol mu nárok na náhradu trov konania.

10. Z ústavnej sťažnosti doručenej ústavnému súdu 4. decembra 2020 vyplýva, že sťažovateľka bola žalovanou stranou v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 9 Csp 70/2020, v ktorom si žalobca proti nej uplatnil nárok na primerané finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € podľa § 5 ods. 3 zákona o ochrane spotrebiteľa. Žalobca svoju žalobu odôvodnil tým, že v inom právoplatne skončenom súdnom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 12 Csp 165/2016 o zaplatenie 4 313,65 € s príslušenstvom, v ktorom mal procesné postavenie žalovaného a sťažovateľka procesné postavenie žalobkyne, súd žalobu zamietol v časti o zaplatenie 3 445,17 € a v časti o zaplatenie 868,48 € konanie zastavil. Právnym dôvodom čiastočného zamietnutia žaloby

bolo premlčanie uplatneného nároku, keď okresný súd ex offo prihliadol na premlčanie podľa ustanovenia § 5b zákona o ochrane spotrebiteľa. Sťažovateľka poukázala na to, že ústavný súd nálezom č. k. PL. ÚS 11/2016-60 zo 7. februára 2018 rozhodol, že § 5b zákona o ochrane spotrebiteľa nie je v súlade s čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy. Žalobca tvrdil, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 12 Csp 165/2016 si úspešne uplatnil porušenie svojho práva na súde, čím bola splnená hypotéza ustanovenia § 5 ods. 3 zákona o ochrane spotrebiteľa, a požaduje finančné zadosťučinenie v sume 1 000 €, ktoré vyhodnotil ako spravodlivé.

11. Okresný súd rozsudkom č. k. 9 Csp 70/2020-43 z 18. júna 2020 žalobu zamietol a priznal sťažovateľke voči žalobcovi právo na náhradu trov konania v celom rozsahu. Svoje rozhodnutie odôvodnil tak, že žalobca neuplatnil na súde žiadne porušenie práva alebo povinnosti a nevzniklo mu právo na primerané finančné zadosťučinenie podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa. Podaním hoci neúspešnej žaloby žiadne práva spotrebiteľa porušené neboli. Žalobca podal proti tomuto rozsudku odvolanie. Krajský súd napadnutým rozsudkom II rozsudok okresného súdu potvrdil vo výroku, ktorým bola žaloba zamietnutá nad sumu 300 €, zmenil rozsudok vo výroku, ktorým bola žaloba do sumy 300 € zamietnutá tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi 300 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku, a žiadnej zo strán nepriznal právo na náhradu trov konania.

12. Krajský súd rozsudok II odôvodnil tak, že právne posúdenie veci okresným súdom je nesprávne. Konštatoval, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 12 Csp 165/2016 žalobca úspešne uplatnil porušenie povinnosti tak, ako to má na mysli ustanovenie § 3 ods. 5 zákona na ochrane spotrebiteľa. Podľa jeho právneho názoru ak okresný súd konanie v časti zastavil a vo zvyšku zamietol, nemožno mať pochybnosti o tom, že žalobcovi podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa voči žalovanému vznikol nárok na primerané finančné zadosťučinenie. Krajský súd uviedol, že účelom primeraného finančného zadosťučinenia je poskytnutie účinného a odradzujúceho prostriedku ochrany práv spotrebiteľa pred ich opakovaným porušením zo strany dodávateľa. Ide tak o vyjadrenie sankčnej funkcie náhrady škody (punitive damages v práve USA a exemplary damages v práve Veľkej Británie), ktorej cieľom nie je kompenzovať žalobcu, ale skôr potrestať žalovaného za protiprávne konanie, ktorého sa dopustil

vo vzťahu k žalobcovi a ktorým žalobcovi spôsobil škody, a odradiť odporcu alebo akúkoľvek tretiu osobu od opakovania takéhoto konania v budúcnosti. Sankčná náhrada škody teda trestá a súčasne pôsobí preventívne. Krajský súd pôvodne žalobcom uplatnenú sumu finančného zadosťučinenia 1 000 € považoval za neprimeranú a zhodnotil, že primeraná je suma 300 €, ktorá je adekvátnym vyrovnaním ujmy žalobcu, ktorá mu vznikla konaním sťažovateľky a zároveň je akousi satisfakciou za stav, ktorý musel v dôsledku jej konania trpieť, a je aj sankciou postihujúcou sťažovateľku, ktorá konala „závadne (str. 5, ods. 20 rozsudku)“. Krajský súd zároveň konštatoval, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 12 Csp 165/2016, ktoré bolo skončené zamietnutím žaloby spolu so zastavením konania, nevznikla žalobcovi žiadna ujma. K výroku rozsudku o trovách konania odvolací súd uviedol, že o nich rozhodol podľa § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 255 ods. 2, keď každá zo sporových strán bola v konaní čiastočne úspešná, a tak ani jednej z nich nepriznal právo na náhradu trov konania.

13. Ťažiskom argumentácie sťažovateľky je nesprávna aplikácia § 5 ods. 3 zákona o ochrane spotrebiteľa krajským súdom. Rozsudok krajského súdu II je podľa názoru sťažovateľky arbitrárny, pričom závery, ku ktorým krajský súd dospel, považuje sťažovateľka za svojvoľné, „úplne ignorujúce ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít“. Podľa názoru sťažovateľky nesprávne vymedzenie preventívno-sankčnej funkcie práva na primerané finančné zadosťučinenie podľa § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa krajským súdom ako účinného a odradzujúceho prostriedku ochrany práv spotrebiteľa pred ich opakovaným porušením zo strany dodávateľa je prejavom svojvôle.

14. Za svojvoľný považuje sťažovateľka aj výrok rozsudku krajského súdu II o nároku na náhradu trov konania a uvádza, že výklad § 255 CSP je v extrémnom rozpore s jeho znením, pretože ak mala strana sporu len čiastočný úspech, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán sporu nemá právo na náhradu trov konania, avšak len v prípade, ak pomer úspechu každej so strán sporu je rovnaký, resp. takmer rovnaký. Tak tomu ale nebolo v jej prípade, keď „*pomer úspechu žalobcu a žalovaného je 30 % : 70 %!*“.

15. Na základe argumentácie uvedenej v ústavných sťažnostiach sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po ich prijatí na ďalšie konanie nálezom rozhodol, že jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkami krajského súdu sp. zn. 19 CoCsp 8/2020 z 27. augusta 2020 a sp. zn. 15 CoCsp 15/2020 z 10. septembra 2020 porušené boli a napadnuté rozsudky zrušil. Sťažovateľka sa domáha tiež náhrady trov konania a priznania finančného zadosťučinenia v ústavnej sťažnosti vedenej pod sp. zn. Rvp 2613/2020 v sume 100 € a v ústavnej sťažnosti vedenej pod sp. zn. Rvp 2770/2020 v sume 300 €, ktoré odôvodnila tým, že jej „v dôsledku priznaného nároku vznikla majetková ujma“.

II.

Relevantná právna úprava

16. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

17. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

18. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

19. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

20. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

21. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) podľa § 42 ods. 2 písm. f), g), q) r), t) alebo písm. v), ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie vecí ústavným súdom

22. Z § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného

práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

23. Ústavný súd považuje za potrebné poukázať na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, resp. či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

24. Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre opakovane uvádza, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. K porušeniu tohto základného práva by mohlo dôjsť predovšetkým vtedy, ak by bola komukoľvek odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, teda pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 216/06).

25. Sťažovateľka namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru odôvodňuje najmä tým, že nerešpektovaním „ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít“ a v rozpore so znením a s účelom § 3 ods. 5 poslednej vety

zákona o ochrane spotrebiteľa bol žalobcovi (spotrebiteľovi) napriek tomu, že tento si podľa názoru sťažovateľky žiadny konkrétny nárok z porušenia práv a povinností určených na ochranu spotrebiteľa úspešne neuplatnil, priznaný proti sťažovateľke nárok na primerané finančné zadosťučinenie. Sťažovateľka namieta i nesprávnu aplikáciu ustanovení Civilného sporového poriadku v súvislosti s rozhodovaním krajského súdu o náhrade trov konania.

26. Na základe argumentácie sťažovateľky uvedenej v jej ústavných sťažnostiach ústavný súd pri ich predbežnom prerokovaní preskúmal napadnuté rozsudky krajského súdu I a II spoločne, pretože jeho závery prijaté v súvislosti s aplikáciou § 5 ods. 3 zákona o ochrane spotrebiteľa sú totožné.

27. V relevantnej časti odôvodnenia rozsudku I krajský súd uviedol:

„V prejednávanej veci je predmetom konania nárok žalobkyne vyplývajúci z ust. § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa. Citované ustanovenie zákona o ochrane spotrebiteľa upravuje právo spotrebiteľa žiadať primerané finančné zadosťučinenie v prípade, ak na súde úspešne uplatní porušenie svojho práva, a to od toho, kto za toto porušenie práva zodpovedá. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného práva spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany. Hypotéza tejto právnej normy vyžaduje splnenie predpokladu, ktorým je úspešné uplatnenie porušenia práva alebo povinnosti ustanovenej zákonom č. 250/2007 Z. z. alebo osobitnými predpismi od subjektu, ktorý za to zodpovedá. Správne súd prvej inštancie konštatoval, že samotná povaha primeraného finančného zadosťučinenia neumožňuje jeho priame vyčíslenie, preto súdu nemusia byť predložené dôkazy aj o existencii nejakej ujmy. Je totiž bez právneho významu, či ujma spotrebiteľovi reálne vznikla alebo nie, pretože aj podľa § 3 ods. 5 druhá veta cit. zákona, účinného do 09. 06. 2013 postačovala iba možnosť vzniku takejto ujmy, čo aktuálne znenie uvedeného ustanovenia ani nevyžaduje. Je preto potrebné vychádzať z toho, že inštitút primeraného finančného zadosťučinenia má na účely ochrany spotrebiteľa naplniť požiadavku účinného a odradzujúceho prostriedku ochrany.

Odvolací súd ešte dodáva, že čo sa týka úspešného uplatnenia porušenia práva alebo povinnosti ako predpokladu pre priznanie práva na primerané finančné zadosťučinenie, tento je naplnený nielen vtedy, ak si spotrebiteľ uplatní porušenie práva

alebo povinnosti žalobou proti dodávateľovi, ale aj vtedy, ak to urobí v rámci svojej obrany proti dodávateľom uplatnenému nároku...“

28. Čo sa týka výšky primeraného finančného zadost'učinenia, je podľa názoru krajského súdu logické a spravodlivé, aby táto vychádzala z prípadnej ujmy hroziacej žalobcovi v súvislosti s tým, že žalovaná s'ťažovateľka sa chcela na jeho úkor v konaniach vedených okresným súdom v súvislosti so spotrebiteľskými zmluvami o úvere bezdôvodne obohatiť. Krajský súd považoval za potrebné dodať, že ustálenie výšky primeraného finančného zadost'učinenia je realizované na základe úvahy súdu a tiež že priznaná suma má zodpovedať svojmu účelu, teda poskytnutiu satisfakcie spotrebiteľovi a mala by odradiť dodávateľa od ďalšieho prípadného porušovania práv spotrebiteľov. Pri určení výšky primeraného finančného zadost'učinenia všeobecný súd vždy prihliada na všetky skutkové okolnosti daného prípadu.

29. Odvolací súd dospel k záveru, že za daného stavu, s ohľadom na porušenie práv žalobcu zo strany s'ťažovateľky, ktorých ochrany sa žalobca úspešne domohol na všeobecnom súde, je priznanie finančného zadost'učinenia plne dôvodné a výšku priznaného finančného zadost'učinenia považuje za primeranú povahe a rozsahu porušenia práv žalobcu a súčasne zodpovedá svojmu účelu, ktorým je poskytnutie satisfakcie spotrebiteľovi a odradenie dodávateľa od porušovania práv spotrebiteľov.

30. Vo vzťahu k uplatnenej námietke s'ťažovateľky týkajúcej sa svojvoľného posúdenia jej pasívnej vecnej legitímácie v rozsudku I krajský súd argumentuje *„... porušením povinnosti právneho predchodcu žalovaného pri uzatváraní úverovej zmluvy a konaním žalovaného, ktorý si nedôvodné uplatňoval z takejto zmluvy voči žalobkyni na súde nedôvodné nároky, došlo k situácii, že napriek uzavretej zmluve bez zákonných náležitostí žalovaný požadoval od žalobkyne sumu vyššiu, ako mal nárok, a to až o 334,49 Eur. Na veci nemôže zmeniť nič ani tvrdenie odvolateľa, že úverovú zmluvu so žalobkyňou neuzatváral on, ale jeho právny predchodca, lebo bol to práve žalovaný, ktorému v konaní OS Prešov pod sp. zn. 14 Csp/327/2017 bolo právoplatné rozhodnuté o zamietnutí žaloby čo do sumy 334,49 Eur.“*

31. V súvislosti s námietkou sťažovateľky o nesprávnej aplikácii príslušných zákonných ustanovení Civilného sporového poriadku o nároku na náhradu trov konania ústavný súd zistil, že v rozsudku krajského súdu I sú závery krajského súdu odlišné od rozsudku II, preto ich posudzoval samostatne.

32. V relevantnej časti rozsudku I krajského súdu sa uvádza:

„K výroku rozsudku o trovách konania odvolací súd uvádza, že správne bola žalobkyni priznaná ich náhrada v rozsahu 100 %, keďže výška priznanej sumy vyplývala z úvahy súdu, bolo namieste žalobkyni aj s poukazom na čl. 3 CSP priznať nárok na 100 % náhradu trov konania, a to z prisúdenej sumy tak, ako to správne odôvodnil súd prvej inštancie...“

33. Krajský súd v rozsudku II rozhodol o nároku na náhradu trov konania tak, že *„žiadna zo sporových strán nemá na náhradu trov celého konania právo a svoje rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 396 ods. 2 CSP v spojení s ustanovením § 255 ods. 2 CSP, podľa ktorého žalovaný ako sporová strana mal v konaní čiastočný úspech, rovnako ako žalobca, teda žiadna zo sporových strán nemá na náhradu trov konania nárok“*.

34. V súvislosti s rozhodovaním o nároku na náhradu trov konania dospel ústavný súd k záveru, že aplikácia príslušných zákonných ustanovení v rozsudku I krajského súdu je ústavne konformná a akceptovateľná. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľky proti výroku rozsudku II o nároku na náhradu trov konania, podľa názoru ústavného súdu mal krajský súd pri posudzovaní náhrady trov konania aplikovať § 255 ods. 1 CSP, nie § 255 ods. 2 CSP. Keďže (podobne ako v prípade rozsudku I) výška priznaného plnenia závisela od úvahy súdu, žalobcu je po „zmene výsledku konania“ krajským súdom potrebné považovať za plne úspešného z titulu jeho úspechu, čo sa týka základu žalovaného nároku. Pochybenie krajského súdu však nedopadá na sťažovateľku, ale, naopak, na žalobcu. Námietky sťažovateľky proti výrokom krajského súdu o nároku na náhradu trov napadnutých konaní preto ústavný súd hodnotí ako zjavne neopodstatnené.

35. V súvislosti s námietkou sťažovateľky, že krajský súd v rozsudkoch I a II nerešpektoval „ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít“, pričom poukázala na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 389/2015 a sp. zn. 6 Cdo 127/2017, ústavný súd uvádza, že za ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu možno považovať predovšetkým jeho rozhodnutia zásadného významu, ktoré boli zverejnené v Zbierke stanovísk a rozhodnutí najvyššieho súdu. Sťažovateľkou uvedené rozhodnutia najvyššieho súdu nespĺňajú uvedené atribúty (naviac, ide o rozhodnutia totožného senátu najvyššieho súdu). Preto ústavný súd považoval túto námietku sťažovateľky za nedôvodnú.

36. Stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (m. m. II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (m. m. IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06). O takýto prípad však v prejednávanej veci nejde.

37. Po preskúmaní rozsudkov krajského súdu I a II dospel ústavný súd k záveru, že krajský súd v ich odôvodneniach zrozumiteľným a dostatočným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k prijatým rozhodnutiam. Odôvodnenia napadnutých rozsudkov obsahujú logické vysvetlenie, k akým skutkovým zisteniam krajský súd dospel, aké právne normy a z akých dôvodov aplikoval a ako ich interpretoval. Ústavný súd dospel k presvedčeniu, že napadnuté rozsudky I a II (v posudzovanom rámci) nevybočujú z aplikačnej praxe všeobecných súdov a sú ústavne udržateľné. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o neprávnom právnom posúdení veci a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. Uplatnený spôsob interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení právnych predpisov podľa názoru ústavného súdu nemohol neprípustným spôsobom zasiahnuť do základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

38. Ústavný súd považuje argumentáciu odvolacieho súdu za dostatočnú, jasnú a zrozumiteľnú, založenú na právnych záveroch, ktoré majú oporu v zákone, resp. nepopierajú podstatu, zmysel a účel aplikovaných ustanovení zákona o ochrane spotrebiteľa [vo vzťahu k posudzovaniu splnenia predpokladov na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia) a Civilného sporového poriadku (vo vzťahu k rozhodovaniu o nároku na náhradu trov konania)].

39. Z uvedeného vyplýva, že medzi napadnutými rozsudkami I a II krajského súdu a označeným základným právom podľa ústavy, ako aj právom podľa dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľka namieta, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavných sťažností na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavné sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnené.

40. Keďže ústavné sťažnosti boli odmietnuté ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. februára 2021

Peter Molnár
predseda senátu